

Palamuse kõige suurem rändrahn on „Kalevipoja kivi“ Prossa järve looderannal (ümbermõõt umbes 25 m, maapealse osa kõrgus 2 m).

Veed. Keskusjõeks on Amme jõgi (Palamusel: Ame jõgi, Amedi jõgi). Ta algab Kuremaa järvest (97. joon.), mis kihelkonna vee-kogudest kõige suurem (4.25 km pikk, kuni 1 km lai, 1865. a. soori-tatud mõõtmiste järele 10—12 m sügav, kõige suurem sügavus — Järve talust kirde pool — 12.8 m, väljasuurus 4,03 km²; põhi kõva, savine, paljude lubjakividega), voolab läbi Palamuse küla ning soiste heinamaade kaudu kagusihis, Raadivere, Sääsküla ja Luua kõrgen-dikkudest mööda, pöörab siis Ehavere nõmme jalal lääne poole (98. joon.), kuid jätkab pea oma teed uuesti kagusihis Kaiavere järve, tarvitades Ehavere vallseljakusse jää taganemise ajal sündinud puhandusorgu. Tema säng, mis keskmiselt 3—5 m lai, harva üle 1.5 m sügav ning Palamuse piirides umbes 11 km pikk, on suure-malt jaolt, nimelt kokku pea 10 km:i pikkuselt, kaevatud (Kuremaa järvest kuni Palamuse Otsa talu metsani, Vassila veski ligidal, kus niinim. Vassila kanal, Raadivere soost kuni Sääsküla veskini ja alt-poolt seda kuni Ehavere veski paisuni ja sealt edasi kuni nimetatud puhandusoruni). Endine jõgi voolab uue sängiga rööbiti või moo-dustab koolde (loimi). Paise on viis: Palamuse ja Viru Palamuse külas, Vassila tamm ning Sääsküla ja Ehavere pais (99. joon.). Nendest on viimaksnimetatu kõige kõrgem, 3.6 m; paisjärvedest on Palamuse paisu läbi tekkinud tiik kõige pikem, umbes 300 m. Jõe lang on Palamuse piirides umbes 30 m, siis 2.7°/oo.

Pikkjärvest (1.9 km pikk, 0.5 km lai, sügavus prof. H. Koppeli järele kuni 3 m:ni, väljasuurus 0.64 km², põhi iseäranis loodeosas ja Nava mäe jalal asuvas lahes mudane) ja Prossa ehk Luua järvest (1.4 km pikk, 0.3 km lai, maksimaalsügavus 3 m, väljasuurus 0.54 km², põhi mudane) voolab vesi ojakestena kagusse, Äksi kihelkonna piiril asuvasse soisse ja sealt edasi Raigastvere järve. Pikkjärvest algab Nava oja, mis jookseb suuremalt jaolt kaevatud kraavis; Prossa jär-vest voolab välja Kohinaoja. Need ojad ühinevad Nõmmealuse heinamaal (lisaku talu ligidal) jõeks, mida nimetatakse Luukasilla ojaks ehk Sikkari jõeks. Järvedesse suubuvad ainult väikesed vee-sooned, nagu Loppoja, mis saab alguse Patjala-Mõisamaa rabast ja milles Kaarepere mõisas pais (sellest nimi Kaarepere veskijärve jõgi), ning Kaharoja, mis suvel enamasti kuivab. Mõlemad jooksevad Pikk-järve loodeosasse.

Kassinurme küla külje all olevaist allikaist algab Laeva jõgi, mis jookseb Udriku külast läbi Visusti mõisa poole, kuna kihelkonna kirdeosas eespool juba nimetatud Verioja („Verioja jõgi“) on peajõeks. Ta on Torma kihelkonnas Vaiatu jõe ja Tõikvere jõe nime all tuntud. voolab Palamuselt läbi kagusihis, loogeldes laias soises uhtlamm-orus, teeb kagupiiril järsu käänaku pahemale poole ja jookseb edasi Kulla-vere jõena põhja- ja kirdesihis. Verioja on kirjeldatava kihelkonna kõige suurem jõgi, tema laius on keskmiselt 5 m, sügavus kuni 2 m:ni, voolukiirus ülevalpool Roela mõisat keskmise veekõrguse aegu 1 m minutis. Jõe Palamuse päralt oleva osa pikkus on 12 km